

► Boerderijstichting houdt vinger aan de pols bij invulling 'open plekken'

Hoe kan het authentieke karakter van Staphorst behouden blijven?

Het aanzicht van Rouveen en Staphorst vertelt een verhaal over hoe mensen hier eeuwenlang leefden. Jouk Huisman van de Boerderijstichting Staphorst ziet het beschermd dorpsgezicht met de invulling van 'open plekken' veranderen, en niet altijd ten goede. De gemeenteraad heeft besloten het 'beleid open plekken' tegen het licht te gaan houden.

Daphne ten Klooster
Staphorst

Aan de Albert Huismanstraat in Staphorst staan een containerbouwbedrijf en een trappenfabriek, om de hoek aan weerszijden houtbewerkers. Jouk Huisman, zoon van de man wiens naam de straat draagt, vertelt: „In 1960 werkte misschien dertig man op het industrieterrein. Nu honderden.”

Het industriegebied zit vol autobedrijven, meubelmakers en transportondernemingen. De firma's dragen typische Staphorster namen als Russcher, Dunnink en Buitenhuis. Vele zijn actief tot ver over de grens. Huisman's vader stond mede aan de wieg van de bedrijvigheid op deze plek. Reden: de schrijnende armoede. Boeren werden arbeiders en knapten zichtbaar op.

„In de jaren 60 had vrijwel iedereen een paar koeien en een stukje land”, vertelt Huisman. Vooral langs de Streek, zoals de Oude Rijksweg in Rouveen en de Gemeenteweg in Staphorst genoemd worden. Geen vee of gewas dat daar vandaag de dag nog aan herinnert. Boerenbedrijven groeiden uit hun jasje en verhuisden naar het veld. Wel spreken de monumentale boerderijen boekdelen over vroegere tijden.

Heksenblauw

De gepensioneerde Huisman, vroeger werkzaam in het onderwijs, bekommert zich met zijn in 2020 op-

► Jouk Huisman, voorzitter van Boerderijstichting Staphorst. „Nieuwbouw moet mogelijk zijn, maar je moet het lijnpatroon niet verstoren.” FOTOSPEDOSLUITER

gerichte Boerderijstichting over het aanzicht van de Streek. Het 12 kilometer lange lint van de Lichtmis tot Halfweg valt onder het beschermd dorpsgezicht, sommige lokale politici vrezen voor verlies van het authentieke karakter.

Als pragmatisme hoogtij viert, wordt er veel vernield

– Jouk Huisman, voorzitter Boerderijstichting Staphorst

Waar dat precies uit bestaat, werd in 2004 opgetekend in het Belvédère-rapport. De bevolking werd destijds uitgenodigd mee te denken over wat Staphorst uniek maakt en hoe ontwikkeling op nog 'open plekken' mogelijk is. De authenticiteit zit in onder andere het groene karakter, de lamellenstructuur en het kleurgebruik langs de Streek.

Zo moeten bomen de weg optisch smaller doen lijken, zodat auto's langzamer rijden. En draaien de gevels als lamellen open en dicht om zo doorkijkjes in de stegen langs de langgerekte boerderijen op smalle percelen te bieden. Type-rend zijn het maagdelijk wit, vruchtbaar groen en onheilwerend heksenblauw. Bijgelovig? Huisman: „Dichtbij een christelijke cultuur bevindt het heidendom zich altijd direct onder het oppervlak.”

Het industriegebied ligt vlak achter de Streek. Het staat symbool voor hoe Staphorst zich ontwikkelde, voor modernisering en een praktische kijk. Dat het lint bewaard bleef, is volgens Huisman te danken aan de ruilverkaveling, die hier veel eerder plaatsvond dan elders: „Ruim voor de oorlog, anders was het veel rücksichtloser gebeurd.”

Horrorscenario

Wel denkt Huisman dat beter niet met een te pragmatische bril naar de Streek en haar cultuurhistori-

sche waarde kan worden gekeken. „Voor veel bestuurders zijn slechts drie dingen belangrijk: wat wordt het, wat kost het en wanneer is 't kloar. Verder geen gezeur. Als pragmatisme hoogtij viert, wordt er veel vernield.” Gieten, een dorp bij Assen, is voor Huisman een horrorscenario. „We moeten nooit de hoogte in gaan. Dan verdwijnt het karakter van de Streek.”

Volgens Huisman begint en eindigt het met lokale geschiedenis: „Daar leren kinderen te weinig over. Hierdoor heeft de omgeving te weinig geschiedkundige impact op kinderen en zuigen ze de waarde van het landschap niet voldoende op.”

Hij mist pioniers als Ebbinge Wubben en Klaas Klooster, respectievelijk een burgemeester en een wethouder uit voorgaande eeuwen, wiens namen, net als die van Huisman's vader, prijken op straatnaamborden. „Zij zetten een stip op de horizon. Bestuurders moeten leidinggeven niet simpelweg volgen. Veel hedendaagse bestuurders zijn

daar te weinig mee bezig. Als je ergens waardering voor hebt, kun je het ook behouden.”

Zichtbaar trots is Huisman als hij spreekt over de 'Staphorster jongens' die vernuftige en succesvolle ondernemingen begonnen. Wel vindt hij: „Industrie hoort niet aan de Streek.” Hij maakte geen vrienden toen hij zich verzette tegen de sloop van boerderijen ten behoeve van de uitbreiding van de zuivelfabriek.

Niet verstoren

Maar hij is niet tegen elke vorm van vernieuwing. „Nieuwbouw moet mogelijk zijn, maar je moet het lijnpatroon niet verstoren. We moeten zorgvuldig omgaan met open plekken. Alle huizen 'an Diek' moeten zicht op de Streek hebben, dus trapsgewijs staan”, legt hij uit. Belangrijkste: „Het moet niet verstoren of uit de toon vallen.”

Zonnepanelen of rode dakpannen worden niet gewaardeerd. Een wolfseind (het toefje dak aan uiteinden van de nok) wel. Door zich hard te maken voor subsidies voor elzensingels (landschapshistorische rijen bomen op het land) en geldprijzen uit te delen voor juist kleurgebruik, stimuleert hij met zijn stichting het behoud van het cultuurhistorisch aanzicht.

Luchtfietserij

Wel schuurt het soms. De protestantse arbeidsethos en de hang naar pragmatisme enerzijds, en het oog hebben voor de diepere betekenis van hoe de omgeving bepaalt wie we zijn anderzijds. Onder het mom van 'korte lijnen' wordt vernieuwing geregeld, soms zonder voldoende aandacht voor de historie: „Als je andere ideeën hebt, vertalen ze dat naar luchtfietserij.”

Wat overheerst: trots. Op wat de dorpen bereikten en uitstralen. Huisman: „We moeten nadenken over wat we willen achterlaten voor toekomstige generaties. En daarover de bevolking mee laten praten. Staphorsters laten zich niet iets opleggen. Ze weten zelf het beste wat Staphorst uniek maakt.”